

Intangible social heritages in Asık Veysel Poetry

Aşık Veysel'de somut olmayan kültürel miras

Recep Özkan¹

Abstract

Individual is affected by his environment and also affects it. Being affected and affecting is related to socio-cultural environment where individual lives. Socio-cultural environment has great influence on forming life philosophy and world view. Intangible cultural heritage is important for forming socio-culture. Aşık Veysel lived to have been affected and affecting in a high level. Suffers he experienced throughout his life affected his world view profoundly. The characteristics of the region he lived in and its prominent amorousness tradition have influence on Veysel's world perspective.

Conditions where an individual lives and good and bad experiences greatly affect his life. This effect can become a philosophy of life for individuals. Veysel strongly emphasizes in his poems the importance of unity- solidarity, science, working, reading and patriotism, stressing that separateness and fight always harms and prevent improvement. He strongly emphasizes importance of reading and necessity of the science in progress of the society.

Veysel remarks that human beings have some important characteristics and everything can be achieved when these characteristics are used positively by unity. Attending a school and studying have important meanings for Veysel. Therefore, he especially draws attention to this issue, stressing that science is a must for development.

Keywords: Asık Veysel; Social Values; Poetry Instruments, Oral Culture, Alevi-Bektashi Culture

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Özet

Birey hem çevresinden etkilenmekte hem de çevresine etkide bulunmaktadır. Bu etkilenme ve etkide bulunma ise içinde yaşanılan sosyo-kültürel ortamla yakından ilgilidir. Bireylerin hayat felsefelerinin oluşmasında dünya görüşlerinin şekillenmesinde sosyo-kültürel ortam hep öne çıkmaktadır. Sosyo-kültürel ortamın oluşmasında ise somut olmayan kültürel mirasın önemi büyüktür. Aşık Veysel bu etkilenmeyi ve etkilemeyi üst düzeyde yaşayanlardan birisidir. Küçük yaştan itibaren yaşadığı sıkıntı ve üzüntüler, onun yaşamı ve dünyaya bakışında önemli etkilerde bulunmuştur. Özellikle yaşadığı bölgenin sosyo-kültürel özelliklerini taşıması ve bu özelliğini öne çıkaran âşıklık geleneğine sahip olması Veysel'in dünya görüşünde etkili olmuştur.

Bireylerin yetiştiği ortam ve yaşadıkları acı ve tatlı olaylar, onların yaşamlarında önemli etkiler oluşturmaktadır. Bu etki hayat felsefesi haline gelebilmektedir. Şiirlerinde birlik-beraberlik, bilim, çalışmak, okumak, vatan-millet değerlerini özellikle vurgulayan Veysel, ayrılığın, kavganın her zaman zarar verdiğini, ilerlemeye engel teşkil ettiğini ısrarla dile getirmektedir. Okumanın önemini ısrarla vurgulayarak, kalkınmada bilimin gerekliliğine dikkat çekmektedir. Veysel şiirlerinde insanın çok önemli özelliklere sahip olduğunu, bu özelliklerini birlik-beraberlik içinde hareket ederek olumlu yönde kullandığında başaramayacağı hiçbir şeyin olamayacağını belirtir. Okumak ve okulun önemi Veysel için başka bir öneme sahiptir. Bu nedenle de bu konuya özellikle dikkat çekmektedir. Ayrıca kalkınmanın bilimden geçtiğini de sıklıkla vurgulamaktadır.

Anahtar kelimeler: Aşık Veysel, Toplumsal Değerler, Saz Şairliği, Sözlü Kültür, Alevi-Bektaşî Kültürü

¹ Assist. Prof. Dr., Niğde University Faculty of Education, Educational Sciences Department, recepozkan33@hotmail.com

Giriş

Birey içinde doğup büyüdüğü toplumun etki alanı içindedir. Bu etki karşılıklı olmakla birlikte, toplumun birey üzerindeki etkisinin daha fazla öne çıktığı söylenebilir. Çünkü birey doğumla birlikte içine girdiği toplumsal yapının kuşatması içindedir. Toplumsal yapı bireyin temel özelliklerini kazanmasında, kişiliğinin oluşmasında ve dünya görüşünün şekillenmesinde çok fazla etkili olmaktadır. Bu özelliği nedeniyle birey toplumun etki alanı içerisindedir. Toplumsal etki alanı bireyin düşünce dünyasının şekillenmesinde de önemli bir yere sahiptir. Düşünce dünyası, hayata bakışı, olayları yorumlaması, ideallerinin oluşması gibi daha birçok noktada yaşanan toplum ve dolayısıyla toplumun içinde bulunduğu sosyal ve psikolojik ortam oldukça önemli olmaktadır. Bu durumun oluşmasında ise somut olmayan kültürel mirasın çok büyük etkisi vardır. “Somut Olmayan Kültürel Miras”, toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar anlamına gelir. Kuşaktan kuşağa aktarılan bu somut olmayan miras, toplulukların ve grupların çevreleriyle, doğayla ve tarihleriyle etkileşimlerine bağlı olarak, sürekli biçimde yeniden yaratılır ve bu onlara kimlik ve devamlılık duygusu verir. Böylece kültürel çeşitliliğe ve insan yaratıcılığına duyulan saygıya katkıda bulunur (unesco.org.tr). Somut olmayan kültürel mirasın aktarımı önemlidir. Bu aktarımda Âşıklık Geleneğinin de büyük bir yeri vardır. Âşık Veysel de bunlardan biri olarak önemli bir yer tutar.

Âşıklık Geleneği ve Somut Olmayan Kültürel Miras

Yaşadığı ortamın Veysel üzerindeki bir başka etkisi de, doğduğu köy olan Sivrialan’ın da içinde bulunduğu Alevi-Bektaşî köylerinin yer aldığı Emlek yöresi olmasıdır. Alevi-Bektaşî geleneğinin öne çıkan sözlü kültür geleneği, Veysel’in köyünün de içinde bulunduğu Emlek yöresinde olduğu gibi yaygın olarak görülmektedir. Alevi-Bektaşî geleneğinde önemli bir yer tutan sözlü kültür-âşıklık geleneğinin Veysel üzerinde çok büyük etki yaptığı muhakkaktır (Kaymak, 2012: 213). Sözlü kültür ürünleri içerisinde saz şairliği öne çıkan bir değerdir. Veysel’in babası da sahip oldukları Alevi-Bektaşî kültürün etkisiyle saza ve şairliğe meraklıydı. Evlerine sürekli olarak gelen âşıklardan dolayı türküyle ve bağlamayla ilgilendiğini gören babasının aldığı bağlama Veysel’in yaşamına eşlik etmiştir (Karadeniz, 2007: 598). Günay (1993)’a göre Veysel’in saz şairliğine olan merakı yalnızca kişisel tercihi olmayıp, dönemin özelliğinin bir sonucudur.

Şiirlerin sözlü kültürle dilden dile aktarılacak kadar gelmesi halkın kabulünü ve şiirlerin onlar üzerindeki etkisini göstermesi bakımından önemlidir (Özcan, 2005). Alevi-Bektaşî topluluklarının özelliklerinden biri, dini öğreti, adab ve geleneklerin günümüze kadar sözlü olarak aktarılması ve gelecek kuşaklara bırakılmasıdır (Teber, 2007). Ayrıca sözlü kültürün Türk kültür

gelenegindeki önemi de saz şairliğinin Türk toplumundaki yerini öne çıkarmaktadır. Alevi-Bektaşî kültüründe de bu etkinin bir sonucu olarak saz şairliği yaygın olarak görülmekte ve önemsenmektedir. Çünkü Hacı Bektaş Veli Türk sözlü kültürünün en önemli öğelerinden biridir (Demir, 2011). Sözlü kültürün önemsenmesi ve yaygın olmasının önemli bir faydası da, Türk kültür öğelerinin birçoğunun yüzyıllardır kulaktan kulağa anlatılarak günümüze kadar ulaşmasını sağlamasıdır.

Âşık edebiyatının üretim ve aktarım süreçleri bakımından sözlü edebiyatın bir parçası olduğu kabul edilir (Oğuz, 2010: 5). Günay (1993)'ın da belirttiği gibi âşık edebiyatının dolayısıyla Alevi-Bektaşî kültürünün, özellikle sözlü kültür aracılığıyla toplumun bilinçlenmesinde etkisi oldukça fazladır. Çünkü toplumun ortak bilincine, bireyin imgelem dünyasına katkıları ile tüm sözlü kültür ürünlerinin, her dönem için geçerli ve kalıcı etkileri bulunur (Doğan, 2000). Toplumların kültür sahasında var olan her şeyin yansımasını sözlü kültür ortamında bulmak mümkündür (Ersoy, 2004). Yeryüzünde bütün sözlü kültürler için geçerli olan şey, sözlü tarzda şekillenen düşünce geliştikçe hazır deyişlerin ince bir ustalıklı kullanılması gerçeğidir (Ong, 1995: 50, Üçüncü 2004'ten). Sözlü ve yazılı kültür ürünleri toplumların sosyal yapıları, kültürü, yaşam biçimleri ve hayat felsefeleri hakkında derin bilgiler içermektedir (Özkan, 2011). Yıldırım (1998) sözlü kültürü, milletlerin yaşamlarında, bireylerin sözlü ve yazılı gelenekleri içinde yer alan dolayısıyla onların kabullenmeleriyle ortak benimseme gücüne ulaşan ve millî kimliği oluşturan maddî ve manevî faaliyetlerin bütünü olarak tanımlamaktadır. Sözlü kültür döneminin sosyal, ekonomik, psikolojik koşullarını ortaya koymak ve bunlar doğrultusunda yorumda bulunmak gerekir. Kolektif düşünüşün izlerini yansıtan sözel ürünlerde toplum psikolojisini ve bu psikolojik etkenleri doğuran sosyal yapıyı beraber ele almak gerekir (Öncül, 2009).

Sözlü kültürün önemli bir unsuru, taşıyıcısı olarak saz şairliği ya da âşıklık geleneğinin Türk toplumunun özellikle Alevi-Bektaşî kültürünün önde gelen değeri olarak ortaya çıkmakta ve varlığını devam ettirmektedir. Yakıcı (2012: 102) Türkçe temeli üzerine inşa edilen Türk kültürünün kendine özgü farklı değerlerinin olduğunu ve bunlar arasında âşıklık geleneğinin önemli bir yeri bulunduğunu belirtmektedir. Özdemir (2011, Yakıcı 2012: 102'den) de; Türk kültür belleğinin, kültürel kodları taşıyan imgelerden oluştuğunu, âşıkların ise bu tür imgelerin temel yaratıcıları, aktarıcıları, koruyucuları ve yaşatıcıları olduğunu ifade etmektedir. Köprülü (1989) Türklerin, İslamiyetli kabulden önce, özellikle matem merasimleri ile ilgili dinî inançlarını yerine getirirken gerçekleştirdikleri merasimlerde halk şairlerinin de bulunduğunu ve bunların toplumda önemli bir mevkide olduklarını belirterek İslâm dinine girdikten sonra da bu halk şairlerinin halk arasında ve orduda, hükümdar saraylarında eski gelenekleri devam ettirdiklerini belirtir. Yazılı kaynaklardan yoksun olan sözlü kültür, daha çok milletlerin benliğinde gelişme alanı bulur ve uzun yıllar varlığını

sürdürür. Sözel olarak nesilden nesile aktarılır. Bu aktarımda ise ozanların-halk âşıklarının dolayısıyla âşıklık geleneğinin etkisi oldukça fazladır. Artun (2009)’a göre, Türk dünyasının kültür varlığının önde gelen unsurlarından biri âşıklık geleneğidir. Bu gelenek Türk cumhuriyetleri ve topluluklarında ortak bir mirastır. Ortaklığın temeli; aynı dili, tarihi, kültürü paylaşan kavimlerin aynı kökten beslenmelerine dayanmaktadır. Âşıklık geleneği, Türk dünyasının kültürel kimliğinin ana kaynaklarından birini oluştururken, diğer yandan da Türklük dünyasının paylaştığı ortak bir mirastır. Bu mirasın kökleri Türklük dünyası tarihinin derinliklerine kadar uzanır. Kara vd. (2011)’e göre Âşıklık geleneğinin kültürümüzde ayrı bir yeri ve önemi vardır. Halkın yaşamının, geleneğin, tarihin ve sözlü kültürün geleceğe aktarılması hususunda, âşıklık geleneğinin ve bu geleneğe bağlı ozanların büyük katkısı olduğu bilinen bir gerçektir. Âşık edebiyatı sözlü gelenekte yaşatılan bütün ürünlerle beslenir. Âşık şiirinin özünde bağlı bulunduğu kültüre ait örnek değerler ve ahlak anlayışı yatar. Din, gelenek ve güncel yaşam, âşık edebiyatını besleyen diğer kaynaklardır (Artun, 2005). Âşık Edebiyatı geleneği Türk Milletinin yaygın eğitim-öğretimini sağlayarak sanatçı eğilimleri yönlendirmiş, belirli kabuller ve kalıplar içerisinde yeteneklerin yol bulmasına imkân sağlamıştır (Günay, 1993). Veysel de bu yeteneklerden biri olarak öne çıkmaya başlar.

Âşık Veysel’de Toplumsal Değerler

Veysel’in önemle üzerinde durduğu değerlerin başında “vatan” gelmektedir. Veysel’in hayatında önemli değişiklik seferberlikte başlamıştır. Kardeşi Ali’nin ve diğer bütün arkadaşlarının cepheye gitmesi Veysel’in kırık telli sazıyla yalnız kalmasına neden olmuştur. Daha öncesi yaşadığı derin acılara birde bu durum aklenmiş, özellikle de vatan için herkesin cepheye koşması karşısında Veysel’in elinden bir şey gelmemesi onu çok bedbin, umutsuz ve mahzun bırakmıştır. O günlerini Aşık Veysel şöyle anlatır Enver Gökçe’ye; “eve girerim, yüzüm asık, anam babam halimi bilmez. Ben onlara derdimi, dokunmasın diye, açamam. Onlar benim kafa tuttuğumu zannederler, bense derdimi dökmekten çekinirim, öyle ki, sazdan bile soğur gibi oldum.” Bunda biraz Anadolu’da “erkek oğlan” olgusunun etkisi varsa, daha çok Veysel’in vatanseverliğinin, vatana olan borcunu ödeme duygusunun ağırlığı vardır. Sonradan şöyle dizeleştirir bunu (kultur.gov.tr). “*Ne yazık ki bana olmadı kısmet / Düşmanı denize dökerken millet / Felek kardı kolumu, vermedi nöbet / Kılıç vurmak için düşman başına / Bugünler miyesser olsaydı bana / Minnet etmez idim bir kaşık kana / Mukadder harici gelmez meydana / Neler geldi bu Veysel’in başına.*” Bu dizeleri Veysel’in vatan aşkını, vatan için neler yapabileceğini ortaya koymaktadır. Veysel vatan için çalışmanın, vatana hizmet etmenin önemli erdemlerinden birinin de, birlik-beraberlik içinde olmak gerektiğini, ayrılık gayrılık gütmemek gerektiğini birçok zaman şiirleriyle belirtmeye çalışmaktadır.

Veysel şiirlerinde birlik-beraberlik, kardeşlik, çalışmak, bilim gibi değerlere önemli derecede vurgu yapmakta dolayısıyla birlik-beraberliğe vurgu yaparken bunun yanında birlik-beraberlik içinde

çağı yakalamada etkili olan değerleri de öne çıkarmaktadır. Buradan hareketle Veysel tam anlamıyla bir bilim insanı, bilimin ışığında aydınlığa kavuşmaya çalışan ve bu doğrultuda şiirler söyleyen, ileri görüşlü, çağını aşmış biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca şiirlerinde değindiği birlik-beraberlik, çalışmak, bilim gibi değerlere sık sık vurgu yaparak, gerek kendi döneminde yaşayan bireylere, gerekse gelecek nesillere kalkınmanın bilim yolunda ilerleyerek birlik-beraberlik içinde çalışmakla mümkün olabileceği mesajını vermektedir. Bu durumu “*Senlik Benlik Nedir Birak*” şiirinde şöyle dile getirmektedir.

*Allah birdir Peygamber Hak
Rabbül âlemdir mutlak
Senlik benlik nedir birak
Söyleyim geldi sırası*

*Kuran’a bak İncil’e bak
Dört kitabın dördü de bak
Hakir görüp ırk ayırmak
Hakikatte yüz karası*

*Yezit nedir, ne kızılbaş
Değil miyiz hep bir kardaş
Bizî yakar bizim atas
Söndürmektir tek çaresi*

*Kürt’ü Türk’ü ne Çerkez’i
Hep Ademin oğlu kızî
Beraberse şehit gazî
Yanlış var mı ve neresi*

*Binbir ismin birinden tut
Senlik benlik nedir sil at
Tuttuğun yola doğru git
Yoldan çıkıp olma asi*

*Veysel sapma sağa sola
Sen Allah’tan birlik dile
İkilikten gelir bela
Dava insanlık davası...*

Veysel yukarıdaki şiirinde, insanların karşılaştıkları birçok olumsuzluğun ikilik çıkarmaktan kaynaklandığını, ayrılığın fayda yerine zarar vereceğini bu nedenle de senlik-benlik duygusunun ortadan kaldırılması gerektiğini belirtmektedir. Birlik-beraberliğe vurgu yaparak sen-ben kavgasının yanlışlığını, zarar vereceğini, her zaman birlikten kuvvet doğacağını vurgulamaktadır. Birlik-beraberliğin önemi ile ilgili olarak “Durum” şiirinde de “*Bakmaz mısın insanların işine / Kötülükler doğar peşi peşine / Mezhep kavgasından din dövişüne / Sanki varıp sğmamışlar cennete*” diyerek ayrılık-gayrılığın kötülüğe yol açtığını ifade etmektedir. Aşağıdaki “*Hepimiz Bu Yurdun Evlatlarıyız*” şiirinde ise kavganın, ayrı baş çekmenin kimseye fayda sağlamadığını, hiçbir zaman da sağlamayacağını, tam aksine zarar verdiğini/verceğini belirtir. Maalesef bu tür nifakların; başkaları aya giderken milletimizin yolunu uzattığını, geri bıraktığını, birbirine düşürdüğünü açıkça dile getirmektedir. Ayrıca başka milletler ilimle meşgul olurken, aya çıkarken, bizim gereksiz ve anlamsız kardeş kavgalarıyla yolumuzu uzattığımızı, geri kaldığımızı belirtmektedir.

*Bu nasıl kavgalar çirkin döğüşler
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız
Yolumuza engel olur bu işler
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız*

*Biz Türklerin ikilik yok aslında
Yanar tutuşuruz vatan aşkında
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız*

*Topluma zararlı yersiz savaşın
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız
Herkes ilim deryasında yüzüyor
Çıkış ayın çevresinde geziyor
Yazık bize yollarımız uzuyor
Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız*

Birleşiriz bir bayrağın altında

*Hedef alıp döviştüğün kardeşin
Seni yaralyor attığın taşın*

Veysel yukarıdaki şiirinde, insanların ikilik çıkarmakla, ayrı baş çekmekle aslında kendine zarar verdiğini, geleceğini yok ettiğini açıkça belirtmektedir. Hedefe ulaşmanın önemini dile getirerek, dünyadaki gelişmeleri de takip etmek gerektiğine vurgu yapmaktadır. Tüm bu

durumlardan kurtulmanın yolunu ise “*Gel Birlik Kavline Girelim Kardaş*” şiirinde çok güzel bir şekilde dile getirmektedir.

*İtimat edersen benim sözüme
Gel birlik kavline girelim kardaş
Birlik çok tatlıdır benzey üzüme
İçip şerbetini duralım kardaş

Son verelim iştiraya buhtana
Kardeşane sevişelim can cana
El birlikle çalışalım vatana*

*Çok okul fabrika kuralım kardaş

Çalışalım kurtulalım buhrandan
Nedir senlik benlik usandık candan
İrkimiz neslimiz aynı bir kandan
Yurdun yaraların saralım kardaş*

*Yürüyelim Atatürk’ün izine
Boş verelim bozguncular sözüme
Göz atalım şu dünyanın bızına
Yürüyüp hedefe varalım kardaş
.....*

“*Türküz Türkü Çağırırız*” şiirinde ise birlik-beraberlik mesajını öne çıkararak, aynı bayrak altında, aynı vatan toprağında yaşayanların bir olduğunu, ayrı baş çekmemek gerektiğini söylemektedir.

*Dünya dolsa şarkıyulan
Türküz türkü çağırırız
Yola gitmek korkuyulan
Türküz türkü çağırırız

Türküz Türkler yoldaşımız
Hesaba gelmez yaşımız*

*Nerde olsa savaşırız
Türküz türkü çağırırız

Yaylalarda yataklarda
Odalarda otaklarda
Koyun gibi koytaklarda
Türküz türkü çağırırız*

*Hep beraber gelin kızlar
Bile coşar o yaldızlar
Koşulunca çifte sazlar
Türküz türkü çağırırız*

“*Güzelliğin*” şiirinde, “*Kim okurdu kim yazardı / Bu diğümü kim çözerdi / Koyun kurt ile gezerdi / Fikir başka başka’olmasa*” derken, “*Ala Gözli Benli Dilber*” şiirinde, “*Gönülleri bir edelim / Gayrileri biz nidelim / İkimiz de bir gidelim / Yürüyelim işe doğru*” sözleriyle tek vücut olmanın gerekliliğini, ayrılık çıkarmamak gerektiğini, birlikte hareket etmeyi ısrarla belirtir.

Birçok şiirinde çalışmanın, ilim-irfan sahibi olmanın önemini vurgulayan Veysel, cahil, kültürsüz insanın hiçbir işe yaramayacağını, tam aksine cahilin kendine de topluma da zarar vereceğini “*Aldanma Cabilin Kuru Lafına*” adlı şiirinde “*Aldanma cabilin kuru lafına / Kültürsüz insanın kulu yalandır / Hükemse dünyanın her tarafına / Arzusunu hedefi yolu yalandır / Kar suyundan süzen çeşme göl olmaz / Gül dikende biter diken gül olmaz / Diz diz eden her sineğin bal’olmaz / Peteksiz arının balı yalandır*” dizeleriyle çok güzel bir şekilde dile getirir.

Aynı adlı şiirinde cahil insanın ileriye dönük hedefinin olamayacağını dolayısıyla ne kendisine ne de dünyaya fayda sağlamayacağını belirterek, insan olmanın önemli değerlerinden birinin bilgili olmak olduğunu; “*İnsan bir deryadır ilimle mabir / İlimsiz insanın şöbreti zahir / Cabilden iyilik beklenmez abir / İşleği ameli balı yalandır / Cabil okur amma âlim olamaz / Kamillik ilmini herkes bilemez / Veysel bu sözlerin halka yaramaz / Sonra sana derler deli yalandır*” dizeleriyle vurgular.

Veysel tüm yaşadığı olumsuzluk ve imkânsızlıklara rağmen, kendini toplumdan, gelişmelerden soyutlamayıp, tam aksine ülkesinde ve dünyada olup bitenlere karşı duyarlı bir yaklaşım sergilemiştir. Bilimsel gelişmeler ve yeniliklere karşı hassasiyetle eğilmiş, bunların alabilmesi

içinde bilimin, okumanın dolayısıyla eğitim ve de okulun gerekliliğini önemle vurgulamıştır. “Okul I ve Okul II” adlı şiirinde bu konuyu şu şekilde işlemektedir.

Okul I

*Dünyanın en zengin aklını gördüm,
Sermayesini sordum, dedi ki: Okul.
İnsanlara hizmet yaptığı yardım,
Merhametim, dnygum, dedi ki: Okul.*

*Sudan ateş yapan ne güzel sanat!
Âlemi ışığa katarsın kat kat,
Fikirinle mi ettin bunları icat?
Rehberim oldu, dedi ki: Okul.*

*Bu bir keramet mi, yoksa hüner mi?
Göz görmese, gönül buna kanar mı?
Öküzsüz tarlada saban döner mi?
Eker-biçer motor, dedi ki: Okul.
.....*

*Radıyo hayrete düşürdü beni
Her dilden biliyor, yok; ama canı.
İlim, akıl, fikir yaratmış bunu*

Lâmbası, dalgası, dedi ki: Okul.

*İnsanın kafası bunları bulan
İlimdir dünyada hakikat olan,
Bütün bu işlerin temelini Kuran
İnan buna, Veysel, dedi ki: Okul.*

Okul II

*Oku benim cici yavrum
Okul cennet meyvesidir
Okuldadır türlü san'at
Medeniyet membasıdır.*

*Okuldadır cümle varlık
Hiçbir türlü çekemem darlık*

*Okuldadır dirlik birlik
Birlik yurdun ihyasıdır.*

*Yürü yavrum okuluna
Altın bilezik koluna
Hem kızına hem oğluna
İlim irfan yuvasıdır.*

.....

*Oku, çalış, bul bidayet
Mesut olur, yaşar hayat
Veysel bunu der nihayet
Okul ilim deryasıdır*

Veysel bu şiirde “Yürü yavrum okuluna / Altın bilezik koluna / Hem kızına hem oğluna / İlim irfan yuvasıdır” dizeleriyle de eğitimin kadın erkek herkes için gerekli olduğunu, cinsiyet ayrımcılığının olmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Veysel’in bu ileri görüşlülüğü bu gün hemen tüm dünyada öne çıkarılan kadın-erkek eşitliğinin sağlanması, kalkınmada, toplumun kadın- erkek ayrımı yapılmadan tüm bireyleriyle topyekûn birlikte hareket edilmesi gerektiği anlayışıyla bire bir örtüşmektedir. “Karaözü” şiirinde, “Bir hamlede üç yüz memur çıkarmış / İnsanlık ne demek farkına varmış / İlim deryadır durmaz akarmış / Demişler kapların doldur Karaözü” derken, “Anama” şiiriyle “Çocuğudum Anam bana ders verdi / Okumamı çalışmamı ön gördü / Milletine bağlı ol da dur derdi / Vatan sevgisini giyitti Anam” sözleriyle de, çocuk eğitiminde annenin/kadının önemine dikkat çekmektedir.

Aşağıdaki “Ey Hocam Karışma Hikmetullaha” şiirinde, bilgiye ve bilene değer verme, kendini geliştirme, alçakgönüllülük, çalışkanlık değerlerini öne çıkarmaktadır.

*Karışma hikmete halini konuş
Müşkülât var ise üstad bul danış
Bu sırrın aslına eren olmamış
Bir ermiş varsa veli sayılır*

*Sen mi attın dünyanın temel taşım
Ne bilersin yaradanın işini
Görsene dünyanın yürüyüşünü
Burdan söyle Vaşingfonda duyulur*

*Yürü ileriye bakma geriye
Nasil işler bakmaz mısın arıya
Nur-d-Allahın Nur-d-Allahın nurriye
Cehennem yobazın yolu sayılır*

*Cabül ile sobbet etmek zor olur
Kulağı sağırdir gözü kör olur
Her sözünde kavgâ niza var olur
Cabiller dikenli çalı sayılır*

*Yetişmeyecek yere elin uzatma
Ben bilirim diye halkı aldatma
Manasız mantıksız kem laf sarfetme
Boş sözler karganın dili sayılır*

*Baykuş gibi durup durma yuvada
İnsanlar kuş olmuş gezer havada
Giriş Veysel kollarmı sına da
Çalışan Allah'ın kulu sayılır*

Cehaletten, geri kalmışlıktan kurtulup gelişmek için, geçmişi unutup geleceğe bakmak gerektiğini, çalışmak, bilime sarılmak gerektiğini, boş insanlarla birlikte olmanın boş yere zaman

tüketmekten başka bir fayda sağlamadığını, insanın mutlaka sağlam bir iş tutması gerektiğini ise “*Kulak Ver Sözüme Dinle Vatandaş*” şiirinde vurgular.

*Kulak ver sözüme dinle vatandaş
Uyuma laklak edip gülişenlere
Meşgul eder seni işinden eyler
Karşırsın tembel perişanlara*

*Adım at ileri geriye bakma
Bir sağlam iş tut da elinden bırakma
Saçmasapan sözler hep delip takma*

Allah'ın yardımı hep çalışanlara

*İleriyi gören geriye bakmaz
İnsanlık yolundan dışarı çıkmaz
Allah cömert amma ekemek bırakmaz
Oturup geçmişi konuşanlara*

*Mazıye karışmış yıllar da ay da
Geçmişi konuşmak getirmez fayda*

*Gören göze ibret vardır her şeyde
Seyret gökyüzünde yarışanlara*

*Veysel der kafanı nafile yorma
Dünya fani değil çökeip oturma
Adım at ileri avara durma
Yoldaş ol refaha kavuşanlara”*

“Tarlama” şiirinden de çalışmadan hiçbir şey elde edilemeyeceğini, gaflet uykusundan uyanma zamanının geldiğini, dünyada olup bitenlere bakmak-örnek almak gerektiğini “*Tarlam, sana üç yüz fidan aşlasam, / Tarla coşar, fidan coşar, el coşar / Gücüm yetse hemen işe başlasam, / Kazma coşar, kürek coşar, bel coşar... / Çalışırsan toprak verir cömerttir, / Çalışmak insana büyük servettir, / Emeksiz istemek dermansız derttir, / Kese coşar, gönül coşar, el coşar.*” dizeleriyle vurgular. Aynı durumu “*Kara Toprak*” şiirinde; “*Koyun Verdi Kuzu Verdi Sut Verdi / Yemek Verdi Ekemek / Verdi Et Verdi / Kazma İle Dövmeyince Kat Verdi / Benim Sadık Yârim Kara Topraktır*” dizeleriyle dile getirmektedir. “*Uyan bu gafletten*” şiirinde de; “*Devri Cumburiyet asrı yirmi / Uyan bu gafletten uyuma yurttaş / Dünya ayaklanmış aya gidiyor / Uyan bu gafletten uyuma yurttaş / Bırak sar'öküzü varsın yayılsın / Set çekme gözlere herkes ayılsın / Her köşeye bir fabrika koyulsun / Uyan bu gafletten uyuma yurttaş / Yürüyen yolcuyu çekme geriye / Dikkat eyle karıncaya arıya / Gidiş böyle kavuşaman huriye/Uyan bu gafletten uyuma yurttaş*” sözleriyle tekrarlayarak, yine aynı tema üzerinde durmaktadır.

Veysel “*Bir Softaya*” şiirinde ise cahillikğin insanı düşüreceği durumları anlatırken, kişinin kendini bilmesi gerektiğini ve çalışmanın erdemlerini “*Cabil ile sohbet etmek zor olur, / Kulağı sağır, gözü kör olur. / Her sözünde kavgı, niça var olur / Cabiller dikenli çalı sayılır. / Yetişmeyecek yere elin uzatma, / Ben bilirim diye halkı aldatma, / Manasız, mantıksız kem laf sarfetme, / Boş sözler kavganın dili sayılır. / Baykuş gibi durup durma yuvada, / İnsanlar keuş olmuş, gezer havada. / Giriş Veysel kollarını sva da / Çalışan Allah'ın kulu sayılır...*” diyerek sıralamaktadır.

“*Uyan bu gafletten*” şiirinde; insanların gafletten, miskinlikten silkinip uyanması gerektiğini, ilerlemenin, yükselmenin ancak bilgi ile olabileceğine, ilmin ve aklın da insanda olduğuna dolayısıyla insanın kendini keşfetmesi gerektiğine şu dizelerle dile getirmektedir.

*Bu işler bir ibret değil mi bize
Göklere fırlıyor bu kadar füze
İstiyor aydaki surları çöze
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş*

*Diyor ki dünya ervel su imiş
Oku anla dünya nedir ne imiş
Yükselenler bilgi ile büyümüş
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş*

*Allahın varlığı mevcut insanda
İlim akal fikir sermaye sende
Çalıştır gemiyi otur dümende
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş.*

Tembel tembel boş gezmenin, boş işlerle uğraşmanın karın doyurmadığını, insanların mutlak suretle ya bir sanat öğrenmesi ya da okuyup memur olmaları gerektiğini, her ne iş yapılırsa yapılsın hakkıyla yapmak gerektiğini, bunun içinde çalışmanın önemini, bunların yapılmaması durumunda geriye doğru bakıldığında neler olduğunu görerek ders almak gerektiğini “*Seksen Yıllık Yolu Biraz Düşünmek*” şiirinde dile getirmektedir.

*Seksen yıllık yolu biraz düşünmek
Enişli yokuşlu yollar nic’olur
Geldik gideceğiz yoktur gütmemek
Kervan geçen gündüz olur gec’olur*

.....
*Eğer çiftçi isen sarıl tutaktan
Ne ekersen onu biçen topraktan
Yaklaşma tenbele geç git uzaktan
Tenbelin çenesi gevezec’olur
Karnu doyuramaz tavla domine*

*Çare düşün bak derdinin enine
Bakema hesabına boş ver cemine
Ne derdine derman ne ilâç olur*

*Ya bir zenaatkâr ya bir memur ol
Düşün her taran ehl-i zâmir ol
Eline geçeni harcama bol bol
Beyhude sarfolan altın tunç olur
Hamal isen iskelede mağzâda*

*Mebusvari manto alma avrada
Çiftçi isen çarık işler tarlada
Boyalı iskaripin çirkince olur*

.....
*On kuruş bulursan beşini barca
Doğru bak yoluna düşersin borca
Eğer zengin isen paraca malca
Yabancılar sana kardeş bac’olur*

Veysel tüm bunların yapılmasında ise dürüstlükten doğruluktan ayrılmadan hareket edilmesi gerekliliğini, dürüstlüğün önemli bir erdem olarak kabul edilmesini “İşte Hiyle Sözde Yalan Olmasa” şiirinde dile getirir.

*İnsanoğlu doğru yoldan şaşmazdı
İşde hiyle, sözde yalan olmasa
Türlü türlü felakete düşmezdi
İşde hiyle, sözde yalan olmasa*

*İstemezdi alış verişte senet
Kafalara yerleşmezdi ihanet
Ne zîna olurdu ne çapkan evlat
İşde hiyle, sözde yalan olmasa*

*Ortadan kalkardı günah musibet
Aşıklar olurdu hak ve bakikat
Herkes için açık olurdu cennet
İşde hiyle, sözde yalan olmasa*

*Tamuda olmazdı kullara ceza
Olса temiz ahlak ve husni-i rıza
Hiç şüphesiz düşünür gönüle göze
İşde hiyle, sözde yalan olmasa*

.....
*Yalancılar belki kızar bu işe
Yalan ayaktadır çıkamaz basa
Kemlik düşünür mü kardeş kardeşe
İşde hiyle, sözde yalan olmasa*

Ayrıca “Dünya Bir Dolap Ki Durmadan Döner” şiirinde de yalanın fayda yerine zarar verdiğini bu nedenle de gerek olmadığını. *Dünya bir dolap ki durmadan döner/İçimde çeşitli plana ne den/Herkes bir maksatla serpilir süner/Kıyruğu kınalı yalana ne den ?* diyerek dile getirmektedir

Dostluk, sadakat ve bağlılık değerleri de, Veysel’in şiirlerinde önemli bir yer tutar. Hatırlanmanın önemli olduğunu bunun da dostlukla olabileceğini “Dostlar Beni Hatırlasın” şiirinde “Ben giderim adım kalır, / Dostlar beni hatırlasın. / Düşün olur, bayram gelir, / Dostlar beni hatırlasın / Can bedenden ayrılacak, / Tütmez baca, yanmaz ocak, / Selam olsun kucak kucak, / Dostlar beni hatırlasın” diyerek belirtir. “Saklarım Gözümde Güzelliğini” şiirindeki “Aşkımın temeli sen bir alemsin / Sevgi muhabbetsin dilde kelamsın / Merhabasın dosttan gelen selamsın / Duyarak alırım sen varsın orda” dizeleriyle de dostluk, sadakat ve bağlılık vurgulanır.

Veysel’in Atatürk’e olan sevgisi oldukça fazladır. Atatürk’ün yurttan barış dünyada barış sözünden de hareketle barış, Veysel’in öne çıkardığı önemli bir başka değerdir. Ayrıca dünyanın fani olduğunu kavganın, savaşın hiç kimseye fayda sağlamadığını “Aslıma Karşıp Toprak Olunca” şiirinde şu şekilde belirtir. “Benden ayrılınca kin ve buğuzum / Herkese güzellik gösterir yüzüm / Topraktır cesedim güneştir özüm / Hava yağmur uyandırır hislerim / Alemler alemler ölçer biçerler / Hamını hasını eller seçerler / Bu dünya fanidir konar göçerler / Veysel der ki gel barışak küslerim.”

Kardeşlik, hoşgörü ve ahret inancı, sosyal adalet, ayrımcılık yapmamak, insan sevgisi ile ilgili olarak “Beni Hor Görme Kardeşim” şiirinde de şunları söylemektedir. “Beni hor görme kardeşim / Sen altından ben tunç muyum / Ayn vardan var olmuşuz / Sen gümüşsün ben saç muyum / Topraktandır cümle beden / Nefsini öldürölmeden / Böyle emretmiş yaradan / Sen kalemsin ben uç muyum.”

Veysel’in vatan sevgisini, Türklüğe inancını bütün şiirlerinde tespit etmek mümkündür. (Günay 1993). Bunun yanında Günay (1993)’ünde belirttiği gibi Veysel “Vatan sevgisini içten duyanlar” adlı şiirinde tamamen vatan sevgisi öne çıkaran değerleri işlemektedir. “Vatan Sevgisini İçten Duyanlar” şiiri buna güzel bir örnektir.

*Vatan sevgisini içten duyanlar
Sıtka ile çalışır benimseyerek
Milletine, Ulusuna nyanlar
Demez neme lazım, neyime gerek*

*Her ferdin hakkı var, bizimdir Vatan
Babamız, dedemiz döktüler al kan
Hudut boylarında can verip yatan
Saygıyla anarız, şehit diyerek*

*Vatan aşkı ile çalışan kafa
Muhakkak erişir öndeki safa*

*Tesir nüfuz olur her bir tarafa
Herkes onu büyük tanır severek
.....
Vatan bizim, ülke bizim, el bizim
Emin ol ki her çalışan kol bizim
Ayyıldızlı bayrak bizim, mal bizim
Söyle Veysel öğünerek, överek.*

Oğuz (1991: 13) Veysel’in uluslaşmanın önemine vurgu yaptığı birçok şiirinin yanı sıra bunun açık örneği, 20. Yüzyılın başlarında yaşanan ve Türklerde uluslaşma bilincinin oluşumundaki somut etkenlerden biri olarak kabul edilen Çanakkale Savunmasına görme engeli sebebiyle katılamamanın verdiği üzüntüyü “İftihar ettiğim büyük muradım / Türk oğluyum temiz Türk’tür ecdadım / Şehit ismi yazılsaydı soyadım / Kanım ile mezarımın taşına” diye dile getirdiği dizelerde de görmek mümkündür demektedir.

Veysel şiirlerine yaşadığı dönemin sosyal olaylarını ve önemli kişilerini de konu edinmiştir. Bu da Onun toplumsal olaylara karşı kayıtsız kalmadığını, yakından takip ettiğini göstermektedir. Atatürk’ün Türkiye Cumhuriyeti’ni kurarken verdiği zorlu mücadelenin destanı olarak yazdığı “Atatürk’tür Türkiye’nin ihyası” adlı şiir bunun açık bir göstergesidir.

*Atatürk’tür Türkiye’nin ihyası
Kurtardı vatam düşmanımızdan
Canım bu yolda eyledi feda
Biz dahi geçelim öz canımızdan*

*Sinesini hedef etti düşmana
Ölmüşken vatamı getirdi cana
Çekti kılıcını çıktı meydana
Gören ibret aldı meydanımızdan*

*Çekildi sancaklar dayanmaz canlar
Şarktan garba gitti Türk’teki şanlar
O kadar paşalar o zabitaneler
Ayrılmadı asla sağ yanımızdan*

Bu şiirinde, Veysel’in hem Atatürk hayranlığı hem de vatan ve millet için çalışanlara verilmesi gereken değerlerin nasıl olması gerektiği görülmektedir. Vatan için gerekirse seve seve can verilmesi gerektiğini, bunun içinde vatan sevgisine sahip olmak gerektiğini dile getirmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bireylerin içinde buldukları toplumsal yapı onların hayata bakışlarını, düşünce dünyalarını ve yaşam felsefelerinin oluşmasını önemli derecede etkilemektedir. Bu etkilenmeyi üst düzeyde yaşayanlardan birisi de Aşık Veysel’dir. Gerek doğup büyüdüğü bölgenin sosyo-kültürel özellikleri, gerekse ülkenin içinde bulunduğu sosyo-kültüre ortam ve dönemin özelliği gereği yaşanan olumsuzluklar, birçok kişide olduğu gibi Veysel’de de oldukça fazla etki yapmıştır. Bu etkinin yansımaları O’nun şiirlerinde açıkça görülmektedir.

Veysel’in şiirleri incelendiğinde; gerek aile, gerekse yaşadığı dönemde çektiği sıkıntılar nedeniyle söylediği şiirleri bir tarafa bırakılacak olursak, hemen tüm şiirlerinde çalışmayı, okumayı, ilerlemeyi dolayısıyla ilim ve irfan sahibi olmayı öne çıkarmaktadır denilebilir. Bunların olabilmesi içinde birlik-beraberlik ruhunun hiçbir zaman kaybedilmemesi gereğini vurguladığı görülmektedir. Şiirleri incelendiğinde dikkati çeken en önemli noktanın vatana bağlılık ve idealistlik olduğu görülen Veysel’in, bütün bu özelliklerinin onu vatan şairi yaptığı ifade edilebilir (Hürriyet Gündem, 2008).

Veysel, şiirlerinde toplumsal mesajlara öncelik vermektedir. Özellikle şiirlerindeki birlik-beraberlik mesajları, dönemin şartları da dikkate alınarak değerlendirildiğinde, Veysel’in toplumsal konulara duyduğu hassasiyeti göstermektedir. Veysel’in, birçok şiirinde vatan-millet, birlik-beraberlik, çalışma, yardımlaşma değerleri öne çıkmaktadır (Kaya, ?). Ülkenin kalkınmasında bireylerin uyusukluktan, gafletten kurtularak hep birlikte hareket etmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ölümünden birkaç saat önce bile kendisine söylemek istediği bir şeylerin bulunup bulunmadığı sorulduğunda, “Ne diyeyim!... Birbirinizle konu komşu ile iyi geçinin, dirliğiniz, düzeniniz bozulmasın” dediği belirtilen Veysel, “.../Kürt’ü Türk’ü ne Çerkez’i / Hep Âdem’in oğlu kızı / Beraberce şehit gazî / Yanlış var mı ve neresi/...” dizeleriyle de birlik ve beraberliğe vurgu yapmaktadır (Hürriyet Gündem 2008).

Veysel’in şiirlerinin birçoğunda toplumsal değerlerin öne çıktığı, bunlar aracılığıyla gelecek kuşaklara önemli mesajlar verildiği rahatlıkla söylenebilir. Bu özelliği nedeniyle Günay (1993), Veysel’in şiiri, hem tarihi hem de Cumhuriyet’in ilk dönem Türk kabul, değer ve tecrübelerini dile getirmektedir. Âşık tarzı şiir geleneğinin yaşayan bir kültür olgusu olarak zamana ve zemine uyma esnekliği sonucunda Cumhuriyet Türkiye’sinin beklentilerini tarihi dönem kabulleri ve değerleriyle bağdaştıran Âşık Veysel gibi büyük bir temsilci yetiştirmiştir demektir.

Yaşadığı dönemde ortaya çıkan gelişmelerden kaygı duyarak, gelecek nesillere şiirleriyle önemli mesajlar veren Âşık Veysel bu özellikleri nedeniyle daha uzun yıllar önemini koruyacaktır. Sözlü kültürün eğitimde özellikle de değer aktarımındaki yeri ve önemi dikkate alınarak, Veysel ve Veysel gibi şairlerin genç nesillere tanıtılması gerekmektedir. Özellikle şiirler aracılığıyla verilecek mesajların daha etkili ve kalıcı olabileceği düşünüldüğünde bu durum daha da büyük bir önem arz etmektedir. Veysel’in şiirleri bir başka açıdan ele alınacak olursa, O’nun insana ne derece önem verdiği de ortaya çıkmaktadır.

Yukarıda değinildiği gibi Veysel’in düşünce dünyasının oluşmasında sahip olduğu Alevi-Bektaşî kültürünün önemli etkisi olduğu görülmektedir. Fırlıklı (1994: 176)’de bu noktayı destekler nitelikte, Hacı Bektaş velî’nin görüşlerinin bizi götüreceği son nokta, Tanrının kendini akıl, bilgi ve gönül ile donattığı insandır demektir.

Türkiye'nin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşabilmesi, teknolojiye tarımda, sanayide atılım yapabilmesi için ülke insanının gaflet uykusundan uyanmasını, birlik içinde olmasını, bunun için de okumaya ve okutmaya önem verilmesini isteyen Veysel'in, pek çok şiirinde vatan, tabiat, birlik, çalışma, yardımlaşma konuları yer alır (hürriyet Gündem, 2008). Veysel'in yukarıda değinildiği gibi, yaşadığı aile ortamı ve aldığı eğitime bakarak böylesi ileri düzeyde mesajlar vermesi onun ne derece ileri görüşlü bir insan olduğunu ortaya koymaktadır. Veysel'in ileri görüşlülüğünü Ümit Yaşar Oğuzcan köyünde ve çevresinde ondan önce bir tek meyve ağacı olmadığı halde, Sivrialan'da ilk meyve bahçesini o yetiştirmişti. Hem öyle bir bahçe ki, içinde elmadan kayısıya, kirazdan ceviz kadar türlü türlü meyve ve çiçek vardı. Veysel, kardeşlerinin yardımıyla bu bahçeyi yapmaya başladığı zaman köylüleri "atalarımız bunca yıl böyle bir iş yapmamışlar, şu kör adam onlardan iyi mi bilecek ki böyle işe kalkıştı?" diyerek, o'nun aslında dönemini ve de yaşadığı çevreyi aşan bir bakış açısına sahip olduğunu söylemektedir.

KAYNAKÇA

- Alkan, Erdoğan, "Aşık Veysel'in Şiir Dünyası". *Türk Dil Dergisi*, Yıl 15, Cilt 15, Nisan 2012.
- Artun, Erman. "Türk Dünyası Âşıklık Geleneğinin Geleceğe Taşınması", XVII. Uluslararası Kıbrıs Edebiyat Şöleni (Balkanlar Türk Edebiyatı ve Kültürü). (Kosova; 13-18 Ağustos Eylül 2009.
- Artun, Erman. *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2005.
- Azar, Birol. "Sözlü Kültür Geleneği Açısından Türk Saz Şiiri". Elazığ: *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 17, Sayı: 2 Sayfa: 119-133. 2007.
- Beşirli, Hayati. "Türk Kültüründe Güç, İktidar, İtaat ve Sadakatin Yemek Sembolizmi Esasında Değerlendirilmesi". Ankara: *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 58, 139-152. 2011.
- Demir, Necati. "Sözlü Türk Kültüründe Hacı Bektaş Veli". Ankara: *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 57, s.15-28. 2011.
- Dılmaç, Bülent. *İnsanca Değerler Eğitimi*, Ankara: Nobel Yayınları, 2002.
- Doğan, İsmail. *Sosyoloji - Kavramlar ve Sorunlar*", Ankara: Pegem A Yayıncılık, 5. Baskı, 2002
- Doğan, İsmail. *Akıllı Küçük*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2000.
- Doğan, Özlem. "Değerler Sorununda Nesnelcilik/Mutlakçılık ve Öznellik/Rölativizm Tartışması Üzerine", *Bilgi ve Değer* içinde, Ankara: Vadi Yayınları, 2002.
- Ügeöz, Perihan. *Kültürlerarası İletişim*, İstanbul: Üstün Eserler Neşriyatı, 2003.
- Ersoy, Ruhi. "Sözlü Kültür ve Sözlü Tarih İlişkisi Üzerine Bazı Görüşler". *Milli Folklor Dergisi*, Cilt: 8 yıl:16, Sayı:61, 102-110. 2004.
- Fiğlalı, E. Ruhi. *Türkiye'de Alevilik Bektaşilik*, İstanbul: Selçuk Yayınları, 1994.
- Günay, Umay. "Aşık Veysel ve Aşık Tarzı Şiir Geleneği". Ankara: *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, cilt 10, Sayı 1, Temmuz, 21-42. 1993.
- Güngör, Erol. *Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar*, İstanbul: Ötüken Yayınları, 1998.
- Gökalp, Ziya. *Terbiyenin Sosyal ve Kültürel Temelleri*, İstanbul: MEB Yayınları, 1992.
- Halıcı, Feyzi. *Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri: Güldeste*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1992.
- Hürriyet Gündem, 20 Mart 2008, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/> Erişim:21.04.2012.
- İsen, Galip ve Veysel Batmaz. *Ben ve Toplum*, İstanbul: Om Yayınevi, 2002.

- Kara, Ruhi, Arzu Tören. “Âşık Veysel'in Şiirlerinde Eğitim”, *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]* 46, (Erzurum 2011), ss.127-144. 2011.
- Karadeniz, Bekir. *1900'dan 2000'e Halk Şiiri*. Ankara: Atılım Üniversitesi Yayınları, 2007.
- Kaya, Doğan. *Sivas Halk Şairleri*. Cilt 5. Sivas: Sivas Valiliği, 2009
- Kaya, Doğan. “Veysel'de Milli Birlik Düşüncesi ve Vatan Sevgisi” <http://turkoloji.cu.edu.tr/>Erişim: 03.05.2012.
- Kaymak, Veysel. Ölümünün 35. Yılında Âşık Veysel'in Yaşamından Kesitler, <http://www.sivrialan.net/>.Erişim: 22.03.2012
- Köprülü, Fuad. *Edebiyat Araştırmaları I*, İstanbul: Ötüken Yayınları. 3. Baskı, 1989, 159-161
- Kuçuradi, İoanna. *Nietzsche ve İnsan*, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu,1999.
- Öncül Kürşat. “*Olumsuz Söylemin Büyüsel ve Kutsal Niteliği*”. Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turk, Volume 4/8 Fall 2009, <http://www.turkishstudies.net/>Erişim: 27.04.2012
- Oğuz, M. Öcal. “Âşık Veysel'de Türklük Şuurunun Temelleri”, *Millî Kültür Dergisi*, Sayı: 82, Mart 1991, s.13.
- Oğuz, M. Öcal. “Sözel Belleğin tarihe Tanıklığı ve Âşıkların İnanılan Biyografileri”, *Millî Folklor Dergisi*, Yıl 22, Sayı 87, 2010, s.5-12.
- Oğuzcan, Ümit Yaşar. <http://www.sirinlerim.net/>. Erişim: 22.03.2012.
- Ong, Walter. *Sözlü ve Yazılı Kültür/Sözün Teknolojileşmesi* (Çev. Sema Postacıoğlu Panon), İstanbul, Metis Yayınları, 1995. Aktaran: Üçüncü, Kemal. Sözlü Kültür / Tarih Bağlamında Edebî Bir Metin Olarak Otman Baba Vilâyetnâmesi, Bilig, Kış/2004, sayı 28: 1-29
- Özcan, Hüseyin. “Alevî-Bektaşî Şiirinde Âdâb ve Erkân, Alevi Bektaşî Şiirinde Adab ve Erkan”, *Uluslararası Bektaşilik ve Alevilik Sempozyumu*, SDU, Isparta-Türkiye, Ekim. 2005. <http://turkoloji.cu.edu.tr/>. Erişim: 29.04.2012.
- Özdemir, Nebi. “Âşıklık Geleneği ve Medya”, *Somut Olmayan Kültürel Miras Yaşayan Âşık Sanatı Uluslar arası Sempozyum Bildirileri*, Haz. M. Öcal Oğuz – Selcan Gürçayır, Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (THBMER) Yayını, 2011.
- Özkan, Recep. “Sözlü ve Yazılı Kültür Ürünlerinde Himayeci Değerler”. Prof.Dr. Yahya Akyüz'e Armağan, Türk Eğitim Tarihi Araştırmaları, Eğitim ve Kültür Yayınları”, Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 997-113. 2011.
- Teber, Faruk. “Bektaşî Tercümanları”. *EKEV Akademi Dergisi*, Yıl: 11 sayı: 31 (Bahar, 2007), 209-216.
- Türkdoğan, Orhan. *Bilimsel Değerlendirme ve Araştırma Metodolojisi*, İstanbul: MEB. Yayınları, 1995.
- Yakıcı. Ali. “Geleneksel Şiirden Türküye Dönüşümün Yaratıcı ve Aktarıcısı Olarak Âşık Veysel'in Kültürel Mirasa Katkısı”. *Millî Folklor Dergisi*, 2012, Yıl 24, Sayı 93, 101-111.
- Yıldırım, Dursun. “Sözlü Kültür ve Folklor Kavramları Üzerine Düşünceler”. *Türk Bitiği*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1998.
- <http://www.unesco.org.tr/?page=11:129:5:turkce>. Erişim 22.12.2012.
- <http://www.kultur.gov.tr/TR/belge/1-4991/asik-veysel-satiroglu.html>: Erişim: 08.12.2012.

Extended English Abstract

The purpose of this study is to determine the prominent social values in the poems of Aşık Veysel. In the actualization process of this purpose, primarily the socio cultural features of the environment in which Veysel grew up were tried to be discussed because the individual is shaped under the influence of the environment he lives. The environment one’s live has a distinctive effect on the characteristics of the individual. Therefore, it is observed that Veysel was under the influence of his environment and he revealed this influence largely into his works. One of the significant features of the time that Veysel lived is that oral culture was prevalently prominent.

In oral culture, being bard is important and Veysel is one of the bards that reflect this characteristic ideally. Veysel met with saz (a stringed musical instrument) with the interest of both his father and his environment. According to Günay(1993), the interest of being a bard is not only his personal choice but it is also a result of the feature of his time. Besides, the importance of oral culture in the Turkish cultural tradition highlights the position of being bard in the Turkish society. As a result of this effect, being bard is common and important in Alevi-Bektaşî culture, as well.

Being bard as an important part of oral culture and as a culture holder reveals itself as a prominent value of the tradition of “aşıklık” and Turkish society, especially the culture of Alevi-Bektaşî and it sustains its existence. The tradition of “aşıklık” forms one of the main sources of cultural identity of Turkish world, on the other hand, it is a common heritage shared by Turkish world. In consequence of this feature, bards have a considerable effect to reach large crowds. The poems of Veysel are sung by young and old alike with this effect. Veysel, who gave importance largely on the social issues, was not indifferent to the current matters of his time. His works were about the social issues. He also served as a teacher in Village Institutes and that shows his informative side of his character.

“Country” is the prominent value which Veysel put emphasis on. Veysel highlighted that one of the significant virtues of serving for country is being in unity and solidarity and not being a respecter of persons. Veysel gave a large emphasis on unity and solidarity as well as values such as fellowship, serving and science. By this way, when he stressed the importance of unity and solidarity, he also highlighted the values that are important to catch the era in unity and solidarity. Veysel, who highlighted the importance of being wise and working in related with these values, he reflected in his poems that ignorant and uneducated people does not serve any purpose, in contrast, ignorant person both harms himself and the society. Although many negative and impossible experiences he had, he didn’t alienate himself from society and developments; in contrast, he showed a sensitive attitude towards the matters in his country and in the world. He deals delicately with the scientific developments and innovations and for the actualization of these; he highlighted the necessity of education and school. He always reflected that having time idly and dealing with trivial things does not work; people should certainly learn a branch of art or they should have education and be an officer. He also indicated that whatever job it is, it should be done best. He stressed the importance of working and learning lessons from mistakes when all these needs are not actualized. He showed his love of Atatürk clearly in his poems and he dealt with “peace” with reference to the statement of Atatürk “*Peace at home, Peace in the world*”. Besides, in his poem called “*Aslıma Karışıp Toprak Olunca*”, he indicates that world is moral and fight and war did not provide benefit for anybody. In this poem of Veysel, both Atatürk admiration and the ideal value that should be given to the people working for country and nation are observed. He mentioned that one should lay down his life for his country if it is needed. So, he should have patriotism.

Veysel gave priority to social messages in his poems. When especially unity and solidarity messages in his poems are analyzed in difference to the conditions of his time, it is observed that he has a sensitive attitude towards the social matters. He highlighted that individuals should avoid

torpidity and negligence. Even in a couple of hours before he died, when he was asked to say something, he replied “*What I say!... Agree with your neighbors, don't break your unity and solidarity.*” and he stressed the importance of unity and solidarity.

It can be said that most of the poems of Veysel highlight social values and through these values important messages are given to the next generations. Because of this feature Günay(1993) states that the poetry of Veysel reflects both history and virtues and experiences of the first years of Turkish Republic. Aşık style in literature as a living cultural fact raises a great representative like Aşık Veysel by correlating the expectations of Turkish Republic, assents of historical periods and virtues.

He worried about the developments that occurred in his time and he gave important messages to the next generations. He will maintain his importance for a long time due to these characteristics. Considering the position and importance of oral culture especially in the transmission of values in education, Veysel and the poets like him should be introduced to the next generations. Looking his family environment in which he lived and the education he gained, his progressive messages show that he was such a foreseeing person.